

Metaadatok a

Jelentés az év folyamán oklevelet, tudományos fokozatot, címet és felsőfokú, illetve szakirányú szakképzettséget szerzett hallgatókról. (nyilvántartási száma: OSAP 1435)

című szakstatisztikához

A tájékoztató utolsó frissítése: 2024.07.31.

- 1. A szakstatisztika felelőse:** Berecz Zsolt, Kulturális és Innovációs Minisztérium Felsőoktatási Ágazatirányítási és Finaszírozási Főosztály Tel: 06/1-795-3198, e-mail: zsolt.berecz@kim.gov.hu
- 2. A szakstatisztika célja:** A hazai felsőoktatás tevékenysége kézzel fogható módon, számokban mérve megjelenjen és látható legyen nemzetközi szinten is.
- 3. A szakstatisztika tartalma:**
(1) A felsőoktatási intézményekben az év folyamán oklevelet szerzett hallgatók főbb adatai szakonként, képzési szintenként, valamint korév és képzési szint szerint.
- 4. A szakstatisztika osztályozásai:**
Az oktatási adatok nemzetközi összehasonlíthatóságát biztosító osztályozási rendszer az ISCED. A végzeti OSAP statisztika, a kapcsolódó meghirdethető képzésre vonatkozó adatok részeként egyrészt tartalmazza az ISCED 2011 szintet, valamint az ISCED szerinti képzési csoportosításnak (ISCED képzés főirány, irány és szakirány szerinti bontásban) való megfeleltetést.

A felsőoktatásra vonatkozó ISCED 2011 egy számjegyes képzési szintek a következők:

- 5: Felsőoktatási szakképzés, felsőfokú szakképzés;
- 6: Főiskolai szintű képzés, alapképzés (BA/BSc/BProf) és ezekre épülő szakirányú továbbképzés;
- 7: Egyetemi szintű képzés, mesterképzés (MA/MSc), osztatlan képzés és ezekre épülő szakirányú továbbképzés;
- 8: Doktori képzés (PhD/DLA).

Emellett az ISCED szerinti képzési csoportosítás nómenklátúra valamennyi szintjének, az ISCED képzés főiránynak, az ISCED képzés irányának, valamint az ISCED képzés szakiránynak való megfeleltetést is tartalmazza a végzeti OSAP statisztika.

Az ISCED képzési csoportosítási rendszere összesen 10 átfogó képzési főirányt különböztet meg: általános képzési programok (00), oktatás (01), humán tudományok és művészetek (02), társadalomtudományok, újságírás és más

információszolgáltatás (03), üzleti ismeretek, ügyvitel és jog (04), természettudományok, matematika és statisztika (05), információs és kommunikációs technológiák (06), műszaki, ipari és építőipari képzések (07), mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat és állatorvosi tudományok (08), egészségügy és szociális gondoskodás (09), szolgáltatások (10). Az átfogó képzési főirányokon belül az ISCED háromjegyű kódszámmal látja el a szűkebb képzési irányokat, valamint ezeken belül négyjegyű kódszám jelöli a részletes szakterületeket (szakirányokat), amelyeken belül azonosítják a konkrét oktatási, képzési programokat.

A **KEOR** (Képzési területek egységes osztályozási rendszere) az oktatási programokat és végzettségeket osztályozza a képzés területe szerint, azonos az UNESCO által elfogadott ISCED-F 2013 osztályozással.

5. Gyakoriság: évenkénti

6. Jogi alap:

- a hivatalos statisztikáról szóló 2016. évi CLV. törvény
- az Országos Statisztikai Adatfelvételi Program kötelező adatszolgáltatásairól szóló 388/2017. (XII. 13.) Korm. rendelet.
- Nftv. 2. § (6) A felsőoktatási intézmény a tanulmányi rendszerében a jogszabályban előírt közhiteles adatokat szolgáltató és egyéb nyilvántartásokat köteles vezetni, és abból elektronikus úton köteles adatot szolgáltatni az országos statisztikai adatgyűjtési programba, a felsőoktatási információs rendszerbe vagy más, jogszabályban meghatározott rendszerbe
- Nftv. 18. § (2) ... A nyilvántartott adatok statisztikai célra felhasználhatók és statisztikai felhasználás céljára a hivatalos statisztikai szolgálat számára átadhatók.
- az Európai Parlament és a Tanács 2008. április 23-i 452/2008/EK rendelete az oktatással és az egész életen át tartó tanulással kapcsolatos statisztikák előállításáról és kidolgozásáról;
- a Bizottság 2013. szeptember 23-i 912/2013/EU rendelete az oktatással és az egész életen át tartó tanulással kapcsolatos statisztikák előállításáról és kidolgozásáról szóló 452/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletnek az oktatási és képzési rendszerekre vonatkozó statisztikák tekintetében történő végrehajtásáról;

7. Tárgyidőszak (pontosan melyik napja a referencia nap, vagy mely időszakra vonatkoznak az adatok):

Referencia nap: december 31.

8. Mértékegységek: végzettek statisztikai száma, intézményenként „fő”-ben megadva.

9. Felhasznált adatforrások:

Az adatgyűjtés adatszolgáltatói: felsőoktatási intézmények.

Az adatok a Felsőoktatási Információs Rendszer megnevezésű elektronikus rendszerből származnak.

10. Közzétételi formák:

A felsőoktatási statisztikák az alábbi publikus felületeken jelennek meg:

xlsx letölthető formában, évek szerint: <https://dari.oktatas.hu/firstat.index>

11. Időszerűség:

A <https://dari.oktatas.hu/firstat.index> felületen a minisztériumi jóváhagyást követően kerülnek publikálásra az adatok.

12. Revíziós politika és gyakorlat:

A statisztikai adatok ellenőrzése folyamán nincs előre tervezett revízió, csak előre nem látható esemény esetén történik nem tervezett revízió.

13. Koherencia és összehasonlíthatóság:

Konzisztens és összehasonlíthatók az idősorok, kivéve ha módszertani változás történt, ami dokumentálva van, illetve a megfeleltetésre is készültek szakmai anyagok. (lásd pl. a <https://dari.oktatas.hu/firstat.index> felületen a szakmai anyagokat)

14. Fontosabb fogalmak, módszertani kérdések:

a) Alapelvek

A Felsőoktatási Információs Rendszer (FIR) alapú statisztika elkészítésekor az alábbi elvek szerint alakítottuk ki a folyamatot:

- az alapadatokból a végzettség statisztika automatizáltan, emberi beavatkozás nélkül készüljön el;
- a statisztika a rektor és a kancellár/gazdasági vezető jóváhagyásával válik véglegessé, melyet a véglegesítő nyilatkozat megküldésével tehet meg;
- a statisztika december elejétől folyamatosan frissül, de a statisztika határnapjával „befagy” az akkori aktuális adatok alapján, ezután frissíteni csak a minisztérium erre irányuló engedélye alapján lehet.

b) Statisztika véglegesítése

A statisztika véglegesítésére csak az adatok befagyasztása után van lehetőség. A véglegesítés után a véglegesítő nyilatkozatokat elektronikus hitelesítve, eredeti elektronikus iratként vagy az aláírt papír alapú nyilatkozatról készített hiteles elektronikus másolatot hivatali kapun keresztül kell továbbítani a Kulturális és Innovációs Minisztérium részére. A véglegesítő nyilatkozatot a statisztikai szabályoknak megfelelően az intézmény aláírásra jogosult első számú vezetőjének és az állami fenntartású

intézmények esetében a kancellárnak, míg a nem állami fenntartású intézmények esetében a gazdasági vezetőnek is alá kell írnia. A véglegesítő nyilatkozat aláírását nem helyettesíti a FIR-be beküldött adatok digitális aláírása.

c) Számítási algoritmus

A statisztikai végzettség létszám-beszámítási algoritmus a következők szerint működik. A statisztikában csak azokat az érvényes oklevélszerzéseket és sikeres kimeneti vizsga teljesítéseket vesszük figyelembe, melyek az adott évre vonatkoznak az alábbiak szerint.

Képzés	Oklevélszerzés	Végzettség	Mi történik?
nem releváns	adott évi oklevélszerzés dátummal	nincs megadva oklevélszerzéshez kapcsolódó végzettség adatkör	H0307 STAOK szabály miatt kizárt oklevélszerzés lesz, adatpótlás és újraküldés szükséges
van oklevélszerzéshez kapcsolódó képzés	adott évi oklevélszerzés dátummal	megadásra kerül az oklevélszerzéshez kapcsolódó végzettség adatkör	ha nincs STAOK hiba, figyelembe vételre kerül a statisztikában képzés és oklevélszerzés adatokkal, mint statisztikai oklevélszerzés
nincs oklevélszerzéshez kapcsolódó képzés	adott évi oklevélszerzés dátummal	megadásra kerül az oklevélszerzéshez kapcsolódó végzettség adatkör	ha nincs STAOK hiba, figyelembe vételre kerül a statisztikában oklevélszerzés adatokkal, mint statisztikai oklevélszerzés

Képzés	Oklevélszerzés	Végzettség	Mi történik?
adott évi kimeneti vizsga teljesítésének dátummal	nincs oklevélszerzés az adott évben	nincs végzettség adatkör	ha nincs STAOK hiba, figyelembe vételre kerül a statisztikában, mint statisztikai kimeneti vizsga, de nem mint statisztikai oklevélszerzés
nincs kimeneti vizsga teljesítésének dátuma az adott évben	nincs oklevélszerzés az adott évben	nincs végzettség adatkör	nem számít bele a statisztikába

1. Az OSAP két csoportot képez a bejelentett oklevélszerzésekből és a képzésben megadott kimeneti vizsgákból:

- egy hallgató egy intézményhez tartozó statisztikai oklevélszerzései,
- egy hallgató egy intézményhez tartozó statisztikai kimeneti vizsgái, amelyekhez nem kapcsolódik oklevélszerzés.

2. Ezt követően sorba rendezi a bejelentett elemeket. A sorrendezés elvei a következők:

- a) az oklevélszerzések megelőzik az oklevélszerzés nélküli sikeres kimeneti vizsgákat
- b) a végzettség vagy a képzés szintje ebben a sorrendben: doktori / mester, osztatlan, egyetemi / alap, főiskolai /szakirányú továbbképzés / felsőoktatási szakképzés, felsőfokú szakképzés
- c) a kapcsolódó képzés finanszírozási formája ebben a sorrendben: állami ösztöndíjas / állami ösztöndíjas az Nftv. 47. § (6) bekezdés e) és f) pontja szerint / államilag

támogatott / állami részösztöndíjas / közszolgálati ösztöndíjas / NKE egyéb önköltségmentes / önköltséges / költségtérítéses

- d) az oklevélszerzés dátuma vagy a képzésben megadott kimeneti vizsga dátuma (a korábbi dátum kerül előre)
- e) az oklevélszerzés adatkör vagy a képzés adatkör FIR által adott azonosítója növekvő sorrendben.

3. Megjelöli a kizárt, hibás végzettségeket. Azok az oklevélszerzések és kimeneti vizsga teljesítések tartoznak ide, melyek végzettség statisztikából kizáró (STAOK) hatású hibával rendelkeznek. A hiba felléphet az oklevélszerzés, az oklevélszerzéshez kapcsolódó oklevél, illetve végzettség, a kapcsolódó képzés szintjén, de akár a hallgató szintjén is. Utóbbi esetekben a hallgatóhoz tartozó összes oklevélszerzés/kimeneti vizsga kizárásra kerül.

A technikai képzéseken (XVENERA, XVENAAA, XELKAAA, XRSZAAA) lévő hallgatók kizárásra kerülnek a végzettség statisztikából.

A STAOK hatású hibákról a FIR az alábbi módokon ad visszajelzést:

- a tanulmányi rendszerek által lekérdezhető, hogy mely adathibáknak van ilyen hatása; az aktuális STAOK hatású ellenőrzési szabályok a HibahatásKód oszlopban a STAOK értékre szűrve leválogathatók a következő oldalon:
<https://firgraf.oh.gov.hu/torzsadat/hibahatas/html>
- az OSAP felületen elérhető intézményi riportok, mely az adott évre vonatkozó STAOK hatású hibák mellett a STAOT hatású hibajegyeket is tartalmazza.

4. A fennmaradó végzettségek közül a csoportokon belül a sorrendben első megjelöli elsődleges statisztikai oklevélszerzéseként, vagy elsődleges statisztikai kimeneti vizsgaként, a többi oklevélszerzést és kimeneti vizsgát pedig további statisztikai oklevélszerzés és kimeneti vizsgaként.

Az elsődleges statisztikai oklevélszerzés vagy kimeneti vizsga meghatározásának fontos következménye, hogy a kari, munkarend vagy telephely szerinti statisztikákban egy hallgató csak az elsődleges statisztikai oklevélszerzés vagy kimeneti vizsga szerinti helyen fog megjelenni.

Az oklevelet szerzettek statisztikai létszáma a hibamentes, elsődleges statisztikai oklevélszerzés kategóriába tartozó oklevelet szerzők számát jelenti. Fontos megjegyezni, hogy a fent leírt módszer azt eredményezi, hogy egy személy egy intézményben pontosan egy főként kerül ezen statisztikai mérőszámba. Továbbá a több intézményben is szakképzettséget szerző hallgató mindegyik intézmény létszámában megjelenik.

A sikeres záróvizsgát tett, de oklevelet nem szerzett hallgatók száma a hibamentes, elsődleges statisztikai kimeneti vizsga kategóriába tartozó sikeres záróvizsgát tett hallgatók számát jelenti. Egy személy egy intézményben pontosan egy főként kerül ezen statisztikai mérőszámba. Továbbá a több intézményben is sikeres záróvizsgát tett hallgató mindegyik intézmény létszámában megjelenik.

15. Statisztikai folyamatmodell¹:

15.1. Igényspecifikáció *(Igények meghatározása/ Igények egyeztetése/ Fogalmak meghatározása/ Adatelőállítási folyamat outputjainak meghatározása/ Adatforrások feltérképezése/ Adatfelvételi javaslattev készítése)*

Az igényspecifikáció az ágazati igények és a FIR-ben történt módosítások alapján készül el. Az Oktatási Hivatal szakterülete készíti elő a szakmai specifikációt, amelyet szükség szerint egyeztet a minisztérium és a KSH kollégáival.

15.2. Tervezés *(Adatelőállítási folyamat outputjainak részletes megtervezése / Fogalmak, mutatók, nomenklatúrák definiálása/ Felvételi keret meghatározása/ Adatfelvételi módszer és eszköz részletes megtervezése/ Mintavételi terv elkészítése/ Adatbegyűjtést követő folyamatok tervezése/ Adatelőállítási folyamat részletes tervének előállítása)*

A szakmai specifikáció alapján történik az informatikai tervezés az Oktatási Hivatalon belül. Szükség esetén a szakterületekkel további egyeztetések történnek, illetve ennek megfelelően a szakmai specifikáció is módosulhat.

15.3. Fejlesztés, tesztelés *(Adatfelvételi eszközök véglegesítése/ Informatikai eszközök tervezése/ Informatikai eszközök fejlesztése/ Informatikai eszközök tesztelése /Próba felvétel/ Adatelőállítási folyamat informatikai eszközeinek)*

Az Oktatási Hivatal informatikai szakterülete hajtja végre a fejlesztéseket a szakmai specifikáció alapján, továbbá az Oktatási Hivatal szakmai feladatokat ellátó szervezeti egységével közösen ellenőrzi, teszteli az elkészült fejlesztéseket.

15.4. Adatfelvétel megvalósítása *(Felvételi keret, adatszolgáltatói kör, minta kiválasztása/ Adatfelvételszervezés, oktatás /Adatbegyűjtés, sürgetés, érkeztetés/ Adatbegyűjtés lezárása)*

Az OSAP automatizáltan készíti el a statisztikát a FIR adatai alapján.

A felsőoktatási intézmények a jogszabály alapján személyes adatokat jelentenek a FIR hallgatói személyi törzsébe. A felsőoktatási intézmények részére tájékoztató anyagok, napi frissítésű riportok kerülnek átadásra az adattisztítás végrehajtásához, továbbá az Oktatási Hivatal szakterületi kollégái folyamatosan támogatják a felsőoktatási intézményeket az

¹ A Központi Statisztikai Hivatal *Egységes Statisztikai Folyamatmodell* c. dokumentuma alapján

adattisztításban. A FIR-ben adatellenőrzési szabályok is segítik a kollégák munkáját.

A FIR adott napi állapota alapján kerülnek lekérdezésre az adatok.

A valóság-hű adatok, az adatszolgáltatói terhek mérséklése megvalósításaként ezen adatfelvételeket 2013 őszétől már nem külön felsőoktatási intézményi adatszolgáltatásként hajtjuk végre, hanem a FIR statisztikai modulja állítja elő automatikusan a szükséges statisztikai adatokat a felsőoktatási intézmények különböző tanulmányi rendszereiből a FIR-be napi szinten átvett elemi adatok alapján. Ez stratégiai jelentőségű, minőségi ugrást jelent a hazai felsőoktatási statisztika történetében. Mindennek megvalósítása ugyanakkor a teljes adatszolgáltatói lánc együttműködésének tökéletes összhangját igényelte és igényli: a felsőoktatási intézmények és a tanulmányi osztályaik, a felsőoktatási tanulmányi rendszerek fejlesztői, az Oktatási Hivatal a FIR fejlesztésében résztvevők, a minisztérium és a Központi Statisztikai Hivatal kollégáinak szakmai együttműködése tette és teszi lehetővé.

A FIR alapú statisztika elkészítésekor az alábbi alapelvek szerint alakítottuk ki a folyamatot:

- az alapadatokból a végzettség statisztika automatizáltan, emberi beavatkozás nélkül készüljön el;
- a statisztika a rektor és a kancellár/gazdasági vezető jóváhagyásával válik véglegessé, melyet a véglegesítő nyilatkozat megküldésével tehet meg;
- a statisztika december elejétől folyamatosan frissül, de a statisztika határnapjával „befagy” az akkori aktuális adatok alapján, ezután frissíteni csak a minisztérium erre irányuló engedélye alapján lehet.

15.5. Adatelőkészítés *(Kódolás/ Mikro- és mezovalidálás/ Editálás /Adatelőkészítés lezárása)*

Lásd a 15.4 pontban.

15.6. Feldolgozás *(Adatintegrálás/ Pótlás/ Új statisztikai egységek és mutatók képzése/ Súlyok előállítása/ Aggregálás, becslés, hibaszámítás/ Feldolgozás lezárása)*

Lásd a 15.4 pontban.

15.7. Tájékoztatás előkészítése *(Adatelőállítási folyamat nyers outputjainak elkészítése/ Szezonálisan kiigazított adatok előállítása/ Makrovalidálás/*

Felfedés elleni védelem/ Elemzés/ Adatelőállítási folyamat outputjainak véglegesítése)

A FIR OSAP adatbázisból lekérdezésre kerülnek az adatok az előre egyeztetett struktúrában.

A <https://dari.oktatas.hu/firstat.index> felületre szánt táblákat az Oktatási Hivatal szakterülete megküldi a minisztériumnak jóváhagyásra. A minisztérium az ellenőrzést követően jóváhagyja a táblákat.

15.8. Tájékoztatás *(Tájékoztatási termékek előállítása/ Közzététel/ Tájékoztatási termékek népszerűsítése/ Felhasználók támogatása, információszolgálat)*

A <https://dari.oktatas.hu/firstat.index> felületen a minisztériumi jóváhagyást követően kerülnek publikálásra az adatok.